

Ha nem is vagy az a színházba-járós típus, biztosan megjegyezted magadnak a kék hajú lányt, hogyha elsétált melletted az utcán. **Deák Katalin** ugyan csak 26 éves, máris számos előadáson dolgozhatott dramaturgként.

Elmondása szerint azért kék a haja, amiért másoknak rózsaszín a szobája, zöld a cipője, vagy éppen fekete a körme. A fiatal udvarhelyi dramaturggal beszélgettünk a színházról.

Ha jól emlékszem, reálprofilú osztályban jártál. Hogyan lett ebből színház? Mi vonzott ebben a világban?

Matek-infón végeztem, de azt hiszem, nem voltam tipikus matek-infós, ha egyáltalán van ilyen. Már a gimiben érdekelt a színház. Szerettem szövegekkel foglalkozni, és valahogy ez lett belőle.

Azt éreztem, hogy a színházban vagy általa **lehet beszélni bizonyos élethelyzetekről**, problémákról, fel lehet tenni kérdéseket. Most is abban bízom, hogy a jó színház párbeszédet tud indítani a nézők és a létrehozók között, nézők és nézők között, vagy a néző, létrehozók és

éppen a színházat nem nézők között.

Emlékszel-e esetleg valami meghatározó színházi élményre kiskorodból, ami talán hozzájárulhatott, hogy ezen az úton indulj el?

Ezen így még nem gondolkodtam. Miket lehetett látni Udvarhelyen? Eszembe jut **Sorin Militaru** *Elektrá*

ja, bár akkor már nem voltam olyan kicsi. A Vitéz lelkek színjátszókör is sokat jelentett. Ott több dolgot kipróbáltunk. De sokáig nem voltam biztos abban, hogy dramaturgiával akarok foglalkozni, és azóta is minden nap gondolok arra, hogy talán mégsem ezt kellene csinálni.

Miért?

A színházban (és azt hiszem, a művészetben általában) nem tudod biztosan, hogy amit létrehozol, az jó vagy rossz. Az eredmény mindig vitatható, ezért abban sem lehetsz biztos, hogy a jó döntéseket hoztad meg.

Befejezted a tanulmányaidat? Mivel foglalkozol most?

Színháztudomány alapképzést tanultam Kolozsváron, utána Kortárs színház mesterit szintén ott. Kolozsváron maradtam, és megpróbálok szabadúszó dramaturgként munkát találni, ami azt jelenti, hogy olykor egy-egy próbafolyamatra elmegyek más városba dolgozni. Most éppen Szatmáron vagyok.

Emellett a Kolozsvári Állami Magyar Színház külső munkatársaként az edukatív programot viszem tovább.

Mit csinál pontosan egy dramaturg a színházban?

Elsősorban az előadás szövegével foglalkozik, ezen kívül – a rendező mellett – az egész előadás dramaturgiájával, felépítésével, tehát magával a szerkezettel is.

Ha jó értem, össze lehet ezt hasonlítani a szövegkönyv- és a forgatókönyvírással. Miben más?

Részben igen. A dramaturgiának általában két ágát szokták különválasztani: az első az úgynevezett new play dramaturgy, amikor új darab születik a próbafolyamat során. Ez inkább a közösségi színházi projektekben tapasztalható, ahol a színészekkel és más alkotókkal együtt határozzátok meg a témát, ti hozzátok létre a szöveget, tehát közösen találjátok ki az egész előadást.

A második az a dramaturgia, amikor egy meglévő szöveget az adott rendezői koncepcióhoz igazítasz. Engem az előbbi foglalkoztat.

Miért? Jól érzem, hogy ebben a műfajban inkább részese a dramaturg az előadásnak?

Az egyetemen, harmadéven sokat dolgoztam a színészosztállyal. Együtt írtuk a vizsgaelőadásuk szövegét, és többé-kevésbé az egészet közösen hoztuk létre. Megszerettem ezt a munkamódszert, ahol a mondanivalódat nem kell ráerőltetned valami meglévőre, hanem azt mondd, amit mondani akarsz.

Sokféle dramaturg van. Én minden próbán ott vagyok, bármilyen legyen is a munkafolyamat, de van, aki az elején részt vesz az olvasópróbákon, aztán vissza-visszamegy, úgymond kézben tartja a szöveget, az előadás dramaturgiáját. Talán az utóbbinak is megvan az előnye, mert tisztafejjel tud ránézni a készülő előadásra, de én valahogy nem tudok nem bemenni próbára.

Most egy Goldoni-adaptáción dolgozom, tehát meglévő szövegből. Egy 1700-as nyelvet írunk át maivá, és ez sem könnyű. Ilyent még nem csináltam. Legtöbbször kortárs szövegekkel dolgoztam. Szóval, most ebben is ugyanúgy benne vagyok, mint a korábbi közösségi projektekben, ezért sem tudom, hogy melyikben van vagy kellene jobban benne lennie egy dramaturgnak.

Miken dolgoztál eddig? Melyik volt a kedvenc munkafolyamatod?

Ahogy az alapképzéssel végeztem, a Puck Bábszínházban dolgoztam mint közönszervező. Utána a Kolozsvári Állami Magyar Színház marketingirodájában. Aki színháztudományt végez, nem lesz feltétlenül dramaturg, mert nem csak azt tanítanak: sokan lesznek irodalmi titkárok, marketingesek, PR-osok, közönszervezők, színházi szakírók, kritikusok stb..

Másodéves voltam, amikor **Visky András** (az osztályvezetőm) a *Megöltem az anyámat* című előadást készítette Aradon. Abban az előadásban dolgoztam először rendezőasszisztensként és dramaturgként. Abban a próbafolyamatban is sok mindent végeztem: asszisztensi és dramaturgiai feladatokat is. A kolozsvári Ecsetgyárban, majd Aradon próbáltunk: ha kellett, színpadot takarítottunk, jelmezt vásároltunk, kitaláltunk dolgokat, világítottunk, **mindent közösen hoztunk létre**

.

Ez volt az első munkám, és nagyon jó volt, mert olyan közegbe kerültem, ahol biztonságban éreztem magam. Ahol kíváncsiak voltak a véleményemre, értékelték a munkámat. Ezek a dolgok, még ha banálisnak is tűnnek, nagyon fontosak. Így szerettem meg előadások létrehozásában részt venni.

Ezután kezdtem bejárni a színészosztály óráira. Nekik **Szilágyi-Palkó Csaba** volt az osztályvezetőjük. Ő engedett be a próbáikra. Az egyetemen amúgy nem szokás, hogy egy teatrológus bemenjen a színészek óráira. Ilyen szempontból nem igazán van átjárás a szakok között, legalábbis amikor én voltam ott, akkor nem volt. Remélem, hogy azóta egyre gyakoribbak a közös munkák.

Harmadéven nagy dolognak éreztem, hogy megkérdezik, mit gondolok a munkájukról. Kezdttem jegyzetelni próbákon, szövegeket szerkesztettem abból, amit korábban improvizáltak, így alakult ki lassan a szöveggönyv, és létrejött A hatodik hét című előadás.

Lejárt az egyetem, és elkezdtem dolgozni, nem mint dramaturg, hanem mint szervező, marketinges stb.. Romániában egyébként a színházak nem alkalmazhatnak dramaturgként,

tehát erre nem is volt lehetőség.

Dramaturgasszisztensként a Kolozsvári Állami Magyar Színházban először az Amerika című előadásban dolgoztam **Michal Dočekal** cseh rendező mellett, aztán elkezdődött egy egy éves projekt, a *Szüleink*, amiből lett a *Homemade* című előadás, amelynek 2016 novemberében volt a bemutatója, és ahol Biró Rékával és a csapattal közösen hoztuk létre a szöveget.

A Szüleink projekt egy kutatással egybekötött alkotói folyamat, amely a romániai családok jelenlegi helyzetéről indít párbeszédet úgy, hogy folyamatosan figyel az esemény résztvevőire.

Célkitűzésük volt kialakítani egy olyan, több tudományterületről érkező kutatói csapatot, amelynek tagjait személyesen is érdekli a téma; olyan szakértőket bevonni, akik hatékonyan tudják kezelni a saját csapatukat; olyan rendezőt, színészt és dramaturgot bevonni, akik a kutatás során összegyűjtött anyagot és annak főbb kérdésfelvetéseit egy színházi előadás számára alkalmas alapanyaggá tudják összegyűjteni.

2016 márciusában több mint 70 mélyinterjút készítettek Erdélyben élő 12 és 19 év közti fiatalokkal, illetve felnőttekkel a szülő–gyermek kapcsolatról. Az interjúvezetőket pszichológusokkal, szociológusokkal, szociális munkásokkal és pedagógusokkal közösen dolgozták ki. A próbafolyamat júniusban kezdődött, melyet egy Urbán András által vezetett workshop egészített ki augusztusban. A rendhagyó alkotói folyamatban a csapat tagjai különböző feladatköröket próbálhattak ki: mindannyian írtak, játszottak, ötleteltek, gondolkoztak és kérdeztek.

(huntheater.ro)

A Szüleink-projekt alatt döntöttem el, hogy megpróbálok szabadúszó dramaturgként dolgozni.

Udvarhelyen is dolgoztál dramaturgként. Milyen volt a társulattal együtt dolgozni?

Hatházi Andrással foglalkoztunk egy Garaczi-darabbal, a *Plazmával* az egyetemen, aztán tavaly szintén Hatházival megcsináltuk Garaczinak egy másik darabját Udvarhelyen, a *Brahms és a macskák* at.

Szerettem Udvarhelyen dolgozni. Hatházi Andrásal minden próbafolyamat olyan, mint egy workshop. Mindig nagyon sokat tanulok tőle. Udvarhelyen is sokat változtattunk a szövegen, ami konkrétan azt jelenti, hogy a színészek szinte minden próbára új szöveget kaptak.

Örültem, hogy a társulat nyitott volt erre, és hogy **konstruktívan vett részt a munkafolyamatban**, bizalommal fordultak a szöveg alakulásához is, és ez nekem mindig energiát ad. Valahogy abban hiszek, hogy a szöveg az előadással együtt jön létre a próbafolyamat alatt, tehát hogy mindvégig változhat.

Miért maradtál Kolozsváron? Melyik városban szeretsz a leginkább élni és miért? Benne van-e a pakliban esetleg, hogy hazaköltözzöl?

Kolozsváron szeretek élni. Ott vannak a barátaim. A kolozsvári színház társulata sokat jelent nekem. A *Homemade*-csapatával összenőttünk. Annak ellenére, hogy jelenleg nem vagyok ott, az edukatív program is odaköt, amit szintén nagyon szeretek, meg még különböző projektek.

De az is jó, hogy nem vagyok mindig ott, hogy elmegyek más városokba, más társulatokba. Ez szintén kihívás.

Már kétszer is említetted, hogy az edukatív programot tovább viszed. Ez miről szól konkrétan?

Az *ESziK vagy isszák?* projektünket 2015 szeptemberében indítottuk. Célunk, hogy a programban résztvevők – kisiskolások, kamaszok, egyetemi hallgatók és felnőttek – szociálisan érzékeny színházszeretőkké és -értőkké váljanak. A színházpedagógiai tevékenység olyan alternatív tanítási módszer, amely fejleszti a résztvevők általános műveltségét és közösségben való felelősségvállalását.

A résztvevők lelkesedése, játszásra, beszélgetésre és közösségi élményre való igénye arra ösztönöz bennünket, hogy nézőinknek újabb csomagokat dolgozzunk ki, valamint folyamatos találkozási lehetőségeket biztosítsunk számukra.

Az *ESziK vagy isszák?* 2017-től – az iskolák igényeit figyelembe véve – rendkívüli osztályfőnöki órákat ajánl kolozsvári és Kolozsvár környéki diákok számára. Az edukatív színházi osziórákon – szakemberek vezetésével – egy-egy színházi előadás kapcsán a tanügy-minisztérium által javasolt témákkal foglalkozunk.

Még nagyon fiatal vagy. Mennyire vesznek komolyan a társulatok vagy rendezők? Volt-e már hogy úgy érezted, hogy nem kapod meg a kellő tiszteletet?

Nem félek attól, hogy nem vesznek komolyan. Valahogy mindig azt éreztem, hogy biztonságos közegben vagyok, hogy **kíváncsiak arra, amit gondolok**, hogyan látom a dolgokat. És ezért igazán hálás vagyok, mert minden nap kapok bátorítást az alkotótársaktól.

Igazából annak kapcsán jutott eszembe, hogy keresselek fel, hogy idén díjazott a Játéktár. Mennyire lepett ez téged meg és mennyire fontosak neked az ilyesmik?

Meglepett, és köszönöm szépen azoknak, akik rám szavaztak. Nem a díj a fontos, hanem az, hogy egy előadás meg tudja-e szólítani a nézőt. A Homemade után például rendszerint van beszélgetés. Mindig így játszunk, hogy előadás után a nézők ottmaradhatnak és beszélgetünk velük. Számomra valahogy ez a természetes. Nem gondolom, hogy a színházi élmény ott kezdődik, hogy leülsz a helyedre a nézőtéren, és **a taps után kimész.**

Nekem sokat jelenetek ezek a beszélgetések. Mikor valaki azt mondja az előadás után, hogy ő most akkor hazamegy, és elhozza a szüleit az előadásra, és utána megbeszél vele olyan dolgokat, amikről évek óta nem beszéltek. Ilyenkor érzem, hogy valami mégis sikerült.

Ez többet jelent, mint egy díj, amihez önmagában nem tudok viszonyulni.